

Halszka Witkowska   **Wprowadzenie**

Alvarez, A. (2011). *Bóg bestia. Studium samobójstwa*. Przeł. Ł. Sommer. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Wittgenstein, L. (2002). *Tractatus logico-philosophicus*. Przeł. B. Wolniewicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. <https://doi.org/10.4324/9780203010341>

Zupełnie Inny Świat (2023). Nr 37.

Tomasz Mojsik   **Samobójstwo i autodestrukcja w greckich opowieściach mitycznych**

Apollodor. (2018). *Biblioteka opowieści mitycznych*. Wstęp, tłum. i oprac. T. Mojsik. Wrocław: ISKŚiO UWr.

Ekroth, G. (2013). *The Sacrificial Rituals of Greek Hero-Cults in the Archaic to the Early Hellenistic Period*. Liège: Presses universitaires de Liège.

Forbes Irving, P.M.C. (1990). *Metamorphosis in Greek Myth*. Oxford: Clarendon Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198147305.001.0001>

Garrison, E.P. (1991). Attitudes toward Suicide in Ancient Greece. *Transactions of the American Philological Association*, 121, 1-34. <https://doi.org/10.2307/284440>

Hill, T. (2004). *Ambitiosa Mors: Suicide and Self in Roman Thought and Literature*. New York-London: Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9780203492840>

Hooff, A.J.L. van (1990). *From Autothanasia to Suicide: Self-Killing in Classical Antiquity*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203325032>

Kubiak, Z. (1997). *Mitologia Greków i Rzymian*. Warszawa: Świat Książki.

Laemmle, R., Scheidegger Laemmle, C., Wesselmann, K. (red.). (2021). *Lists and Catalogues in Ancient Literature and Beyond: Towards a Poetics of Enumeration*. Berlin-Boston: De Gruyter. Larson, J. (1995). *Greek Heroine Cults*. Madison: University of Wisconsin Press. <https://doi.org/10.1515/9783110712230>

Mojsik, T. (2018). Etnograf w bibliotece. Skąd się wzięła mitologia grecka? W: Apollodor, *Biblioteka opowieści mitycznych* (s. 27-88). Wstęp, tłum. i oprac. T. Mojsik. Wrocław: ISKŚiO UWr.

Parandowski, J. (1924). *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*. Lwów: H. Alteberg.

Parandowski, J. (1992). *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*. Londyn: Wydawnictwo Puls.

Reinsberg, C. (1998). *Obyczaje seksualne starożytnych Greków*. Przeł. B. Wierzbicka. Gdynia: "Uraeus".

Robson, J.E. (1997). Bestiality and Bestial Rape in Greek Myth. W: S. Deacy, K.F. Pierce (red.), *Rape in Antiquity* (s. 65-96). London: Duckworth. <https://doi.org/10.2307/j.ctvd1cb94.7>

Scott Smith, R., Trzaskoma, S.M. (red.). (2022). *Oxford Handbook to Greek and Roman Mythography*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190648312.001.0001>

Wypustek, A. (2007). Życie rodzinne starożytnych Greków. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Janusz Pyda OP   **Chrześcijaństwo wobec samobójstwa**

Alighieri, D. (2006). Boska komedia. Przeł. A. Kuciak. Dębogóra: Wydawnictwo AA Klub Książki Katolickiej.

Arystoteles. (1996). Etyka nikomachejska. W: Arystoteles, Etyka nikomachejska. Etyka wielka. Etyka eudemejska. O cnotach i wadach (s. 77–300). Przeł. D. Gromska. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Camus, A. (1991). Mit Syzyfa. W: A. Camus, Dwa eseje (s. 5–123). Przeł. J. Guze. Warszawa: „Krağ”.

Dokumenty synodów od 506 do 553 roku (2014). Oprac. A. Baron, H. Pietras. Kraków: Wydawnictwo Akademii Ignatianum, Wydawnictwo WAM.

Dokumenty synodów od 553 do 600 roku (2020). Oprac. H. Pietras. Kraków: Wydawnictwo WAM.

Durkheim, É. (2011). Samobójstwo. Studium z socjologii. Przeł. K. Wakar. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Hume, D. (1962). O samobójstwie. W: D. Hume, Dialogi o religii naturalnej. Naturalna historia religii wraz z dodatkami (s. 221–233). Przeł. A. Hochfeldowa. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Katechizm Kościoła katolickiego (2009). Poznań: Wydawnictwo Pallotinum.

Kołakowski, L. (2007). O posiadaniu samego siebie. W: L. Kołakowski, Mini-wykłady o maxi-sprawach (s. 239–245). Kraków: Znak.

Lubowski, A. (2010). Krwią pisane. Polityka, 42.

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/wbiezacynumerze?issueNumber=2778>

Platon. (2017). Fedon. Przeł. R. Legutko. Kraków–Warszawa: Ośrodek Myśli Politycznej, Państwowy Instytut Wydawniczy.

Salij, J. (1998a). Po śmierci samobójczej kogoś bliskiego. W: J. Salij, Pytania nieobojętne (s. 281–285). Poznań Księgarnia Świętego Wojciecha.

Salij, J. (1998b). Symboliczne wymiary samobójstwa. W: J. Salij, Szukającym drogi (s. 225–229). Poznań: Księgarnia Świętego Wojciecha.

Tomasz z Akwinu. (2016). Traktat o sprawiedliwości. Przeł. W. Galewicz. Kęty: Wydawnictwo Marek Derewiecki.

Witkowska, H. (2021). Samobójstwo w kulturze dzisiejszej. Listy samobójców jako gatunek wypowiedzi i fakt kulturowy. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

<https://doi.org/10.31338/uw.9788323546955>

Ks. Przemysław Artemiuk   **Judasz – zdrajca, samobójca czy człowiek potrzebujący miłosierdzia?**

Ewangelia Judasza (2006). Wstęp, tłumaczenie z koptyjskiego i komentarz W. Myszor. Katowice: Księgarnia św. Jacka.

Jaklewicz, T. (2023). Dlaczego Jezus, wiedząc, że diabeł opanował już serce Judasza, nie podjął stanowczego działania? Gosc.pl. <https://www.gosc.pl/doc/8228366.Dlaczego-Jezus-wiedzac-ze-diabel-opanowal-juz-serce-Judasza-nie>

Márai, S. (2016). Trzydzieści srebrników. Przeł. I. Makarewicz. Warszawa: Fundacja Zeszytów Literackich.

Myszor, W. (2006). Ewangelia Judasza – wprowadzenie. W: Ewangelia Judasza (s. 9–36). Wstęp, tłumaczenie z koptyjskiego i komentarz W. Myszor. Katowice: Księgarnia św. Jacka. <https://doi.org/10.31743/vp.4012>

Oz, A. (2005). Opowieść o miłości i mroku. Powieść autobiograficzna. Przeł. L. Kwiatkowski. Warszawa: Muza.

Oz, A. (2015). Judasz. Przeł. L. Kwiatkowski. Poznań: Dom Wydawniczy Rebis.

Rienecker, F., Maier, G. (2001). Leksykon biblijny. Przeł. D. Irmińska. Warszawa: Vocatio.

Skierkowski, M. (2011). Apokryfy – równorzędne źródło informacji o pierwotnym chrześcijaństwie? W: H. Seweryniak, M. Skierkowski (red.), Skąd Kościół? Wokół współczesnych pytań o początki chrześcijaństwa (s. 137–156). Płock: Płocki Instytut Wydawniczy.

Skierkowski, M. (2013). Uczłowieczony Bóg. Chrystologia fundamentalna. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy.

Starowieyski, M. (2006). Barwny świat apokryfów. Poznań: Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha.

Starowieyski, M. (2018). Dwie biografie Jezusa. W: P.M. Szewczyk (oprac.), Jezus. Biografia nieautoryzowana (s. 7–18). Kraków: Wydawnictwo WAM.

Szewczyk, P.M. (oprac.). (2018). Jezus. Biografia nieautoryzowana. Kraków: Wydawnictwo WAM.

Terlikowski, T. (2023a). Apostołowie zawiedli Judasza. To opowieść o zdradzie przyjaciół. Deon.pl. <https://deon.pl/kosciol/komentarze/apostolowie-zawiedli-judasza-to-opowiesc-o-zdradzie-przyjaciol,2463608>

Terlikowski, T. (2023b). Efekt Judasza. Rp.pl. <https://www.rp.pl/plus-minus/art38309501-tomasz-terlikowski-efekt-judasza>

Vatican Insider. (2018). Niezwykły wizerunek Jezusa we francuskim opactwie. Deon.pl. <https://deon.pl/wiara/duchowosc/niezwykly-wizerunek-jezusa-we-francuskim-opactwie,464840>

Wons, K. (2013). Piotr i Judasz. Dwie historie i Miłosierdzie. Kraków: Wydawnictwo WAM.

Andrzej Fabianowski   **Romantyczna „choroba na śmierć”**

Alvarez, A. (2011). Samobójstwo i literatura. W: A. Alvarez, Bóg Bestia. Studium samobójstwa (s. 165–302). Przeł. Ł. Sommer. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Améry, J. (2007). O starzeniu się. Podnieść na siebie rękę. Przeł. B. Baran. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Baran, B. (2007). Przedmowa. W: J. Améry, O starzeniu się. Podnieść na siebie rękę (s. 5–15). Przeł. B. Baran. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Boy-Żeleński, T. (1985). Czytałem „Wertera”. W: T. Boy-Żeleński, Reflektorem w mrok (s. 547–554). Oprac. A. Makowiecki. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Chudzikowska, J. (1971). Dziwne życie Sadyka Paszy. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy. Chwin, S. (2016). Samobójstwo jako doświadczenie wyobraźni. Gdańsk: Wydawnictwo Tytuł.

Chwin, S. (2021). Oddać życie za Polskę. Samobójstwo altruistyczne w kulturze polskiej XIX wieku. Gdańsk: Wydawnictwo Tytuł, Fundacja Terytoria Książki.

Czabański, A. (2019). Samobójstwo. Brak poczucia miłości. Poznań: Monumen.

Danilewiczowa, M. (1933). Tymon Zaborowski: życie i twórczość (1799–1828). Warszawa: Skład Główny w Kasie im. Mianowskiego.

Dobijanka-Witczakowa, O. (1971). Wstęp. W: J.W. Goethe, Cierpienia młodego Wertera (s. III–CXII). Przeł. L. Staff. Wrocław: Ossolineum.

Durkheim, É. (2006). Samobójstwo. Studium z socjologii. Przeł. K. Wakar, przedm. A. Sułek, red. nauk. E. Tarkowska. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Goethe, J.W. (1971). Cierpienia młodego Wertera. Przeł. L. Staff. Wrocław: Ossolineum.

Hołyst, B. (2012). Suicydologia. Warszawa: LexisNexis.

Jan Paweł II (2003). Evangelium vitae. W: Jan Paweł II, Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II (s. 839–987). Kraków: Znak.

Janion, M., Zielińska, M. (1986). Style zachowań romantycznych. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Karpińska, M. (2012). Reduta Ordon. O pomyłkach, mitach i manipulacjach. *Mówią Wieki*, (1), 20–25.

Kierkegaard, S. (2008). Albo-albo. W: Samobójstwo. Antologia tekstów filozoficznych (s. 95–98). Oprac. T. Sahaj. Toruń: Adam Marszałek.

Krasiński, Z. (2017). Nie-Boska komedia. W: Z. Krasiński, Dzieła zebrane. T. 3 (s. 85–219). Red. M. Strzyżewski. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Łubieniewska, E. (1985). „Fantazy” Juliusza Słowackiego czyli Komedia na opak wywrócona. Wrocław: Wydawnictwo PAN.

Malczewska-Błaszczuk, A. (2017). Motyw samobójstwa w historii, kulturze i sztuce. Rzeszów: ProCarpathia.

- Mickiewicz, A. (1982a). Konrad Wallenrod. W: A. Mickiewicz, Dzieła. T. 2. Powieści poetyckie. Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego (s. 67–146). Oprac. W. Floryan, Z. Dokurno. Warszawa: Czytelnik.
- Mickiewicz, A. (1982b). Reduta Ordon. W: A. Mickiewicz, Dzieła. T. 1. Wiersze (s. 302–305). Oprac. C. Zgorzelski. Warszawa: Czytelnik.
- Mickiewicz, A. (1982c). Romantyczność. W: A. Mickiewicz, Dzieła. T. 1. Wiersze (s. 27–29). Oprac. C. Zgorzelski. Warszawa: Czytelnik.
- Mickiewicz, A. (1982d). Żeglarz. W: A. Mickiewicz, Dzieła. T. 1. Wiersze (s. 100–102). Oprac. C. Zgorzelski. Warszawa: Czytelnik.
- Mickiewicz, A. (1983). Dziady. Cz. 4. W: A. Mickiewicz, Dzieła. T. 3. Utwory dramatyczne (s. 39–94). Oprac. S. Pigoń. Warszawa: Czytelnik.
- Ringel, E. (1987). Gdy życie traci sens. Rozważania o samobójstwie. Przeł. E. Kaźmierczak. Szczecin: Wydawnictwo Glob.
- Rosset, F., Triaire, D. (2006). Jan Potocki. Biografia. Przeł. A. Wasilewska. Warszawa: W.A.B.
- Rousseau, J.J. (1997). Nowa Heloiza. Przeł. E. Rzadkowska. Warszawa: Siedmioróg.
- Rudnicka, J. (1959). Zapomniany wiersz Lenartowicza pt. „Ordon”. *Przegląd Humanistyczny*, 2, s. 127–132.
- Sakowska, A. (2017). Tymon Zaborowski – peryferyjność i regionalizm. *Perspektywy Kultury*, 3, 99–116.
- Schopenhauer, A. (2000). O samobójstwie i inne pisma pomniejsze. Przeł. G. Sowiński. Kraków: Wydawnictwo A.
- Słowacki, J. (1952a). Godzina myśli. W: J. Słowacki, Dzieła wszystkie. T. 2 (s. 77–86). Red. J. Kleiner. Wrocław: Ossolineum.
- Słowacki, J. (1952b). Kordian. W: J. Słowacki, Dzieła wszystkie. T. 2 (s. 93–212). Red. J. Kleiner. Wrocław: Ossolineum.
- Słowacki, J. (1957). Fantazy. W: J. Słowacki, Dzieła wszystkie. T. 10 (s. 139–245). Red. J. Kleiner. Wrocław: Ossolineum.
- Słowacki, J. (1958). Horsztyński. W: J. Słowacki, Dzieła wszystkie. T. 8 (s. 255–361). Red. J. Kleiner. Wrocław: Ossolineum.
- Sokołowski, M. (2015). Wstęp. W: S. Witwicki, Edmund (s. 15–50). Wstęp i oprac. M. Sokołowski, red. J. Ławski, H. Krukowska, M. Burzka-Janik. Białystok: Uniwersytet w Białymstoku.
- Weissensteiner, F. (2002). Najstynniejsze samobójstwa świata. Przeł. A. Goryński. Warszawa: Bellona.
- Witwicki, S. (2015). Edmund. Wstęp i oprac. M. Sokołowski, red. J. Ławski, H. Krukowska, M. Burzka-Janik. Białystok: Uniwersytet w Białymstoku.

Piotr Nowak   **Suicydologia romantyczna**

Billip, W. (1962). Mickiewicz w oczach współczesnych. Dzieje recepcji na ziemiach polskich w latach 1818–1830. Antologia. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Bolesławita B. [J.I. Kraszewski] (1870). Zagadki. Obrazy współczesne. T. 1. Poznań: L. Merzbach.

Chwin, S. (2021). Oddać życie za Polskę. Samobójstwo altruistyczne w kulturze polskiej XIX wieku. Gdańsk: Wydawnictwo Tytuł, Fundacja Terytoria Książki.

Doroszewski, W. (red.). (1967). Słownik języka polskiego. T. 9. Warszawa: Wiedza

Powszechna. Karłowicz, J., Kryński, A.A., Niedźwiedzki, W. (red.). (1919). Słownik języka polskiego. T. 7. Warszawa: nakładem prenumeratorów.

Kraśiński, Z. (1973). Dzieła literackie. T. 1. Nie-Boska komedia. Oprac. P. Hertz. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Leśmian, B. (1956). Klechdy polskie. Londyn: Katolicki Ośrodek Wydawniczy „Veritas”.

Leśmian, B. (1962). Utwory rozproszone. Listy. Oprac. J. Trznadel. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Linde, S.B. (1814). Słownik języka polskiego. T. 4. Warszawa: Drukarnia XX Piarów.

Mickiewicz, A. (1982). Upiór. W: A. Mickiewicz, Utwory dramatyczne (s. 9–12). Warszawa: Czytelnik.

Mickiewicz, A. (1986). Świtez. W: A. Mickiewicz, Wiersze (s. 54–60). Warszawa: Czytelnik.

Miłosz, C. (1999). Starajmy się zrozumieć. W: J. Słowacki, Godzina myśli (s. 6–30). Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Platon. (1995). Fedon. Przeł. R. Legutko. Kraków: Znak.

Platon. (2020). Menon. Przeł. W. Witwicki. Warszawa: Fundacja Nowoczesna Polska.

Rymkiewicz, J.M. (1994). Mickiewicz czyli wszystko. Z Jarosławem Markiem Rymkiewiczem rozmawia Adam Poprawa. Warszawa: Open.

Rymkiewicz, J.M. (2004). Słowacki. Encyklopedia. Warszawa: Sic!

Rymkiewicz, J.M., Siwicka, D., Witkowska, A., Zielińska, M. (red.). (2001). Mickiewicz. Encyklopedia. Warszawa: Bertelsmann Media.

Słowacki, J. (1999). Godzina myśli. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Słowacki, J. (2022). List do matki z 24–25 stycznia 1832 roku. W: J. Słowacki, Dzieła zebrane. Korespondencja. T. 17. Oprac. M. Troszyński. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Paweł Panas   **Bolesława Micińskiego i Zygmunta Haupta rozważania o wojnie – szkic do portretu paralelnego**

Borowczyk, J. (2018). „U wjazdu do innej wsi...”. Sceny przybycia. W: A. Niewiadomski, P. Panas (red.), „Jestem bardzo niefortunnym wyborem”. Studia i szkice o twórczości Zygmunta Haupta (s. 127–140). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Freud, S. (2009). Aktualne uwagi o wojnie i śmierci. W: S. Freud, Pisma społeczne (s. 25–49). Przeł. R. Reszke, A. Ochocki, M. Poręba, oprac. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Haupt, Z. (2016). Jeździec bez głowy. W: Z. Haupt, Baskijski diabeł. Opowiadania i reportaże (s. 343–348). Zebrał, opracował i notą edytorską opatrzył A. Madyda. Wołowiec: Wydawnictwo Czarne.

Homer (1986). Iliada. Przeł. K. Jeżewska, wstępem i przypisami opatrzył J. Łanowski. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Krakowiak, M. (2018). Eseiści kontra świat zburzonych paradygmatów (Stempowski – Wittlin–Miciński). *Sensus Historiae*, 2, 125–142.

Kwiecień, R. (1998). Bolesław Miciński i psychoanaliza. *Teksty Drugie*, 1–2, 85–108.

Madyda, A. (2012). Haupt. Monografia. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Madyda, A. (2015). Obraz wojny w opowiadaniach Zygmunta Haupta. W: A. Madyda, Od filologii do antropologii. Szkice (s. 173–190). Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Magnone, L. (2016). Psychoanaliza w Polsce? W: Psychoanaliza w Polsce 1909–1946. T. 1. Psychoanaliza i Polacy, psychoanaliza i literatura, psychoanaliza zbiorowości, psychoanaliza kobiet (s. V–XLIX). Wybrała, opracowała i wstępem opatrzyła L. Magnone. Warszawa: Fundacja Augusta hrabiego Cieszkowskiego.

Miciński, B. (2011a). Myśli o wojnie. W: B. Miciński, Podróże do piekieł. Eseje (s. 165–172). Oprac. i notami opatrzył P. Kądziała. Warszawa: Biblioteka „Więzi”.

Miciński, B. (2011b). O nienawiści, okrucieństwie i abstrakcji. W: B. Miciński, Podróże do piekieł. Eseje (s. 151–163). Oprac. i notami opatrzył P. Kądziała. Warszawa: Biblioteka „Więzi”.
Miciński, B. (2011c). Uwagi o polityce. W: B. Miciński, Podróże do piekieł. Eseje (s. 173–207). Oprac. i notami opatrzył P. Kądziała. Warszawa: Biblioteka „Więzi”.

Miciński, B., Stempowski, J. (1995). Listy. Oprac. A. Micińska, J. Klejnocki, A.S. Kowalczyk. Warszawa: LNB.

Niewiadomski, A. (2015). „Jeden jest zawsze ostrzem”. Inna nowoczesność Zygmunta Haupta. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Mirosława Michalska-Suchanek   **Smierdiakowa droga do samobójstwa – Bracia Karamazow Fiodora Dostojewskiego**

Bierdiajew, M. (2004). Światopogląd Dostojewskiego. Przeł. H. Paprocki. Kęty: Wydawnictwo Antyk.

Bursow, B. (1983). Osobowość Dostojewskiego. Przeł. A. Wołodźko. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Czaplejewicz, E., Kasperski, E. (red.). (1983). Bachtin. Dialog. Język. Literatura. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Dostojewski, F. (1979). Z notatników. Przeł. Z. Podgórzec. Warszawa: Czytelnik.

- Dostojewski, F. (1984). *Bracia Karamazow*. Przeł. A. Wat. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Formella, Z. (2004). Samobójstwo: refleksja psychopedagogiczna. *Seminare*, 20, 369–385. <https://doi.org/10.21852/sem.2004.27>
- Gide, A. (2003). *Dostojewski. Artykuły i wykłady*. Przeł. K. Kot. Warszawa: Wydawnictwo KR.
- Marx, J. (2003). *Idea samobójstwa w filozofii od antyku do współczesności*. Warszawa: Wydawnictwo ALFA.
- Michalska-Suchanek, M. (2015). *Samobójcy Fiodora Dostojewskiego*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Michalska-Suchanek, M. (2018). *Piętnaście odston Dostojewskiego*. Katowice: Śląsk, Stowarzyszenie Inicjatyw Wydawniczych.
- Mikiciuk, E. (2007). Ojcobójstwo w teatralnych wizjach Braci Karamazow Fiodora Dostojewskiego (na przykładzie przedstawień Krystiana Lupy, Borisa Ejfmana i Jurija Lubimowa). *Slavica Wratislaviensia*, 143, 97–102.
- Niesiobędzki, J. (2014). *Ciemniejący horyzont*. Gdańsk: Fundacja Światło Literatury.
- Pospiszył, K. (1991). *Człowiek i dzieło*. Wrocław–Warszawa–Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Poźniak, T. (1992). *Dostojewski i Wschód. Szkic z pogranicza kultur*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Кантор, В.К. (2005). Фрейд versus Достоевский. W: E. von Erdmann, A. Isaakjan, R. Marti, D. Schumann (red.), *Tuskulum slavicum. Festschrift für Peter Thiergen* (s. 43–55). Zürich: Pano.
- Фокин, П. (2013). *Достоевский. Перепрочтение*. Санкт Петербург: Торгово издательский дом Амфора.

Tomasz Herbich   Stawrogin i Kiryłow. Obojętność a samobójstwo w Biesach

- Arendt, H. (2014). *Korzenie totalitaryzmu*. Przeł. D. Grinberg, M. Szawiel. Warszawa: Świat Książki.
- Bierdiajew, N. (2017). *Stawrogin*. Przeł. M. Kozak. W: J. Dobieszewski (red.), *Wokół Fiodora Dostojewskiego. Almanach myśli rosyjskiej* (s. 179–189). Warszawa: Uniwersytet Warszawski. Wydział Filozofii i Socjologii.
- Brzoza, H. (1995). *Dostojewski. Między mitem, tragedią i apokalipsą*. Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Bułgakow, S. (2004). Karol Marks jako typ religijny. Przeł. R. Papieski. *Przegląd Filozoficzno-Literacki*, 3, 205–233.
- Dostojewski, F. (1979). *Z notatników*. Przeł. Z. Podgórzec. Warszawa: Czytelnik.
- Dostojewski, F. (1992). *Biesy*. Przeł. T. Zagórski, Z. Podgórzec. London: Puls Publications.
- Jewdokimow, D. (2009). *Człowiek przemieniony. Fiodor M. Dostojewski wobec tradycji Kościoła Wschodniego*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Kierkegaard, S. (1999). O pojęciu ironii z nieustającym odniesieniem do Sokratesa. Przeł. A. Dżakowska. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Marks, K., Engels, F. (1961). Ideologia niemiecka. Krytyka najnowszej filozofii niemieckiej w osobach jej przedstawicieli – Feuerbacha, B. Bauera i Stirnera, tudzież niemieckiego socjalizmu w osobach różnych jego proroków. W: K. Marks, F. Engels, Dzieła. T. 3 (s. 9–619). Przeł. S. Filmus et al. Warszawa: Książka i Wiedza.

Mochnacki, M. (1987). O rewolucji w Niemczech. W: M. Mochnacki, Poezja i czyn. Wybór pism (s. 485–511). Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza.

Nieczajew, S. (1869). Katechizm rewolucjonisty. Anarcho-Biblioteka.
<https://pl.anarchistlibraries.net/library/siergiej-nieczajew-katechizm-rewolucjonisty>

Schelling, F.W.J. von (2007). Światoweki. Ułamek z roku 1815. Przeł. W. Rymkiewicz. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Schopenhauer, A. (2004). W poszukiwaniu mądrości życia. Parerga i paralipomena. Drobne pisma filozoficzne. T. 2. Przeł. J. Garewicz. Kęty: Wydawnictwo Antyk.

Simmel, G. (2019). Schopenhauera i Nietzschego pozycja w umysłowym krajobrazie epoki. Przeł. W. Kunicki. Kronos. Metafizyka, kultura, religia, 1, s. 5–16.

Stiepun, F. (2007). Biesy a rewolucja bolszewicka. Przeł. R. Papiński. Kronos. Metafizyka, kultura, religia, 4, 36–47.

Walicki, A. (1959). Dostojewski a idea wolności. W: A. Walicki, Osobowość a historia. Studia z dziejów literatury i myśli rosyjskiej (s. 355–444). Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Wasiewicz, J. (2010). Oblicza nicości. Z dziejów nihilizmu europejskiego w XIX wieku. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

Zdziechowski, M. (1993). Pesymizm, romantyzm a podstawy chrześcijaństwa. T. 1. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Grzegorz Marzec **Zmartwienie w San Junipero**

Balzac, H. de (1865). La peau de chagrin. Paris: Michel Lévy Frères.

Balzac, H. de (1884). Jaszczur (La peau de chagrin). Arcydzieło nieznanne. W: H. de Balzac, Komedia ludzka. T. 7 (s. 5–212). Przeł. A. Sygietyński. Warszawa: S. Lewental.

Balzac, H. de (1999). Jaszczur. Przeł. T. Żeleński (Boy), J. Rogoziński, oprac. E. Bieńkowska. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Bernhard, T. (2021). Wymazywanie. Rozpad. Przeł. S. Lisiecka. Łódź: Wydawnictwo OD DO.

Bieńczyk, M. (2018). Kontener. Warszawa: Wielka Litera.

Boy-Żeleński, T. (1921). Wiatrologia (Uwagi dyletanta na marginesie Wiedzy Ścistej). Czas, 142, 2.

Boy-Żeleński, T. (1922). Flirt z Melpomeną i inne flirciki (Wieczór trzeci). Kraków: Krakowska Spółka Wydawnicza.

Boy-Żeleński, T. (1930). Marzenie i pysk. Warszawa: Towarzystwo Wydawnicze „Rój”.

Boy-Żeleński, T. (1934). Balzak. Lwów: Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych.

Nowaczyński, A. (1906). Legenda o hrabinie Hańskiej. W: A. Nowaczyński, Wczasy literackie (s. 73–99). Warszawa: Jan Fiszer.

Puchko, K. (2016). Black Mirror Creator Responds to San Junipero Fan Theory. Nerdist. <https://archive.nerdist.com/black-mirror-creator-responds-to-san-junipero-fan-theory/>

Schur, M. (1972). Freud: Living and Dying. New York: International Universities Press. <https://doi.org/10.1097/00006324-197210000-00024>

Słonimski, A. (1989). Alfabet wspomnień. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Marek Kochan   **Autodestrukcja jako źródło przyjemności**

Borowski, T. (1981). Milczenie. W: T. Borowski, Wspomnienia, wiersze, opowiadania (s. 264–265). Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Fąfara, J.J. (2009). 18 znaczy życie. Rzecz o Józefie Szajnie. Rzeszów: Podkarpacki Instytut Książki i Marketingu.

Heidegger, M. (2013). Bycie i czas. Przeł. B. Baran. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Jelinek, E. (2004). Pianistka. Przeł. R. Turczyn. Warszawa: W.A.B.

Mbembe, A. (2018). Nekropolityka. W: A. Mbembe, Polityka wrogości. Nekropolityka (s. 203–251). Przeł. K. Bojarska. Kraków: Wydawnictwo Karakter. <https://doi.org/10.36854/widok/2017.17.658>

Weil, S. (1977). Iliada czyli poemat o sile. Przeł. A. Ołędzka-Frybesowa. Res Publica Nowa, 6(105), 56–66.

Film

Cronenberg, D. (reż.). (1996). Crash: Niebezpieczne pożądanie. Kanada–Wielka Brytania: Solopan.

Trier, L. von (reż) (1996). Przełamując fale. Dania etc.: Argus Film Produktie et al.

Paweł Dybel   **Autodestrukcja i jej losy. Depresja, samobójstwo i kultura hejtu**

Dragan, A., Wyźga, P. (2023). Hodujemy gatunek, który będzie dominował nad nami intelektem: prof. Andrzej Dragan – didaskalia #7. YouTube. Wideo dostępne w sieci.

Dybel, P. (1994). Dialog i represja. Antynomie psychoanalizy Zygmunta Freuda. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Dybel, P. (1996). Freuda sen o kulturze. Warszawa: Instytut Kultury.

Freud, S. (1998a). Aktualne uwagi o wojnie i śmierci. W: S. Freud, Pisma społeczne (s. 25–50). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1998b). Totem i tabu. W: S. Freud, Pisma społeczne (s. 241–376). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (2009). Poza zasadą rozkoszy. W: S. Freud, *Psychologia nieświadomości* (s. 161–216). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Hassner, P. (2018). Filozofia wojny i pokoju w perspektywie historycznej. *Res Publica Nowa*, 2–3(113–114), 18–31.

Leibniz, G.W. (1995). Zasady natury i łaski oparte na rozumie. Przeł. S. Cichowicz. W: G.W. Leibniz, *Główne pisma metafizyczne* (s. 99–112). Przeł. S. Cichowicz, J. Domański, red. J. Rolewski. Toruń: Comer.

Segal, H. (1997a). Milczenie jest prawdziwą zbrodnią. Przeł. D. Golec. W: H. Segal, *Psychoanaliza, literatura i wojna* (s. 207–226). Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Segal, H. (1997b). Od Hiroszimy po Zatokę Perską i później. Społeczno-polityczne wyrazy ambiwalencji. Przeł. M. Piskorska. W: H. Segal, *Psychoanaliza, literatura i wojna* (s. 227–242). Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Wotysiak, J. (2008). „Dlaczego istnieje raczej coś niż nic?”. Analiza problemu w kontekście dyskusji we współczesnej filozofii analitycznej. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Zero, D. (2021). Cybersuicydologia – nowe technologie a samobójstwo. *Krotowski Przegląd Prawniczy*, 1, 36–51. <https://doi.org/10.31648/kpp.6688>

Szymon Wróbel Chlew albo wybór Juliana. Pier Paolo Pasolini wobec popędów i ich losów

Adorno, T.W. (2006). *History and Freedom: Lectures 1964–1965*. Ed. R. Tiedemann, transl. R. Livingstone. London: Polity Press.

Deleuze, G. (1997). Różnica i powtórzenie. Przeł. B. Banasiak, K. Matuszewski. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1975). Poza zasadą przyjemności. W: S. Freud, *Poza zasadą przyjemności* (s. 21–91). Przeł. J. Prokopiuk. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Freud, S. (1999). Trzy rozprawy w teorii seksualnej. W: S. Freud, *Dzieła*. T. 5. *Życie seksualne* (s. 27–131). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (2007). Popędy i ich losy. W: S. Freud, *Dzieła*. T. 8. *Psychologia nieświadomości* (s. 55–77). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (2008). W kwestii terapii hysterii. W: S. Freud, J. Breuer, *Studia nad histerią* (s. 218–258). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (2009). Zaprzeczenie. W: S. Freud, *Psychologia nieświadomości* (s. 297–302). Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wydawnictwo KR. <https://doi.org/10.32927/zsim.732>

Lacan, J. (2006a). *Écrits: The First Complete Edition in English*. Transl. B. Fink. New York: W.W. Norton & Co.

Lacan, J. (2006b). Tuche i automat. Przeł. K. Kłosiński. W: A. Burzyńska, M.P. Markowski (red.), *Teorie literatury XX wieku. Antologia* (s. 30–41). Kraków: Znak.

Lacan, J. (2017). *Triumf religii. Przeł. J. Waga*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Pasolini, P.P. (reż.). (1969). *Chlew*. Francja–Włochy: IDI Cinematografica, Internazionale Nembo Distribuzione Importazione Esportazione Film.

Pasolini, P.P. (2003). *Orgia*. Chlew. Przeł. E. Bal. Kraków: Księgarnia Akademicka.

Žižek, S. (2014). *Absolute Recoil: Towards a New Foundation of Dialectical Materialism*. London: Verso.

Halszka Witkowska   Rola twórców kultury popularnej w działaniach na rzecz zapobiegania zachowaniom samobójczym wśród dzieci i młodzieży

Blood, R.W., Pirkis, J. (2001). Suicide and the Media. Part III: Theoretical Issues. *Crisis*, 22(4), 163-169. <https://doi.org/10.1027//0227-5910.22.4.163>

Boym, S. (2019). Nostalgia jako źródło cierpień. Przeł. I. Boruszkowska. *Ruch Literacki*, 50(1), 99-110. <https://doi.org/10.24425/rl.2018.124791>

Bridge, J.A., Greenhouse, J.B., Ruch, D., Stevens, J., Ackerman, J., Sheftall, A.H., Horowitz, L.M., Kelleher, K.J., Campo, J.V. (2020). Association Between the Release of Netflix's '13 Reasons Why' and Suicide Rates in the United States: An Interrupted Time Series Analysis. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 59(2), 236-243. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2019.04.020>

Czabański, A. (2009). *Profilaktyka postsuicydalna dla młodzieży i jej rodzin*. Poznań: Wydawnictwo Rys.

DiBlasi, E., Kang, J., Docherty, A.R. (2021). Genetic Contributions to Suicidal Thoughts and Behaviors. *Psychological Medicine*, 51(13), 2148-2155. <https://doi.org/10.1017/S0033291721001720>

Domaradzki, J. (2021). The Werther Effect, the Papageno Effect or No Effect? A Literature Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2396. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052396>

Gmitrowicz, A., Makara-Studzińska, M., Młodożeniec, A. (2016). *Ryzyko samobójstwa u młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL.

Gould, M., Jamieson, P., Romer, D. (2003). Media Contagion and Suicide Among the Young. *American Behavioral Scientist*, 46(9), 1269-1284. <https://doi.org/10.1177/0002764202250670>

Kawashima, D., Kawamoto, S., Shiraga, K., Kawano, K. (2019). Is Suicide Beautiful? Suicide Acceptance and Related Factors in Japan. *Crisis*, 41(2), 114-120. <https://doi.org/10.1027/0227-5910/a000612>

Niederkröthaler, T., Stack, S. (2017). *Media and Suicide: International Perspectives on Research, Theory, and Policy*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351295246>

Niederkröthaler, T., Tran, U.S., Gould, M., Sinyor, M., Sumner, S., Strauss, M.J., Voracek, M., Till, B., Murphy, S., Gonzalez, F., Spittal, M.J., Draper, J. (2021). Association of Logic's Hip Hop Song "1-800-273-8255" with Lifeline Calls and Suicides in the United States: Interrupted Time Series Analysis. *BMJ*, 375, e067726. <https://doi.org/10.1136/bmj-2021-067726>

Niederkrötenhaller, T., Voracek, M., Herberth, A., Till, B., Strauss, M., Etzersdorfer, E., Eisenwort, B., Sonneck, G. (2010). Role of Media Reports in Completed and Prevented Suicide: Werther v. Papageno Effects. *British Journal of Psychiatry*, 197(3), 234-243.

<https://doi.org/10.1192/bjp.bp.109.074633>

Phillips, D.P. (1974). The Influence of Suggestion on Suicide: Substantive and Theoretical Implications of the Werther Effect. *American Sociological Review*, 39(3), 340-354.

<https://doi.org/10.2307/2094294>

Pirkis, J., Nordentoft, M. (2011). *Media Influences on Suicide and Attempted Suicide - International Handbook of Suicide Prevention, Research, Policy and Practice*. Chichester: Wiley Blackwell.

<https://doi.org/10.1002/9781119998556.ch30>

Preventing Suicide: A Resource for Filmmakers and Others Working on Stage and Screen.

<https://www.who.int/publications/i/item/preventing-suicide-a-resource-for-filmmakers-and-others-working-on-stage-and-screen>

Rosenblatt, K. (2017). Netflix's '13 Reasons Why' Carries Danger of Glorifying Suicide, Experts Say.

NBC News. <https://www.nbcnews.com/pop-culture/tv/netflix-series-13-reasons-why-glorifies-suicide-mental-health-experts-n749551>

Rosiński, F.M. (2004). Niechciane rodzaje śmierci w tradycji ludowej. W: J. Kolbuszewski (red.), *Problemy współczesnej tanatologii. Medycyna - antropologia kultury - humanistyka* (s. 293-302). Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.

Schmidtke, A., Häfner, H. (1988). The Werther Effect After Television Films: New Evidence for an Old Hypothesis. *Psychological Medicine*, 18(3), 665-676.

<https://doi.org/10.1017/S0033291700008345>

Sisask, M., Värnik, A. (2012). Media Roles in Suicide Prevention: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 9, 123-138.

<https://doi.org/10.3390/ijerph9010123>

Wasserman, D. (2021). *Oxford Textbook of Suicidology and Suicide Prevention*. Oxford: Oxford University Press.

<https://doi.org/10.1093/med/9780198834441.001.0001>

Witkowska, H., Czabański, A., Kicińska, L., Łuba, M., Palma, J., Szczepaniak, W. (2022). Rekomendacje dotyczące informowania o zachowaniach samobójczych. <https://zapobiegajmysamobojstwom.pl/wp-content/uploads/2022/09/standardydlugie.pdf>

Witkowska, H., Falaciński, S. (2022). *Życie mimo wszystko. Rozmowy o samobójstwie*. Warszawa: Prószyński i S-ka.

Adam Czabański **O potrzebie edukacji społeczeństwa w zakresie wiedzy suicydologicznej**

Boczukowa, B. (2010). *Jak kształcić dorosłych. Refleksje andragoga*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Czabański, A. (2009). *Profilaktyka postsuicydalna dla młodzieży i jej rodzin*. Poznań: Wydawnictwo Pomost.

Czabański, A., Rosa, K. (red.). (2016). Zapobieganie samobójstwom. Poznań: Ars boni et aequi. Fabiś, A., Stępnik-Pająk, A. (red.). (2010). Uczący się dorosły w zmieniającym się świecie. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Akademickie, Towarzystwo Andragogiczne.

Gambin, M., Sękowski, M., Woźniak-Prus, M., Cudo, A., Hansen, K., Gorgol, J., Hufejt-Łukasik, M., Kmita, G., Kubicka, K., Łyś, A.E., Maison, D., Oleksy, T., Wnuk, A. (2021). Raport: Uwarunkowania objawów depresji i lęku uogólnionego u dorosłych Polaków w trakcie pandemii Covid-19 – raport z pierwszej fali badania podłużnego. https://psych.strony.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/98/2021/01/Raport_objawy_depresji_leku_IV_fale.pdf

Gmitrowicz, A., Makara-Studzińska, M., Młodożeniec, A. (red.). (2015). Ryzyko samobójstwa u młodzieży. Warszawa: PZWL.

Hołyst, B. (2009–2010). Profilaktyczne funkcje suicydologii. *Suicydologia*, 5–6, 152–173.

Hołyst, B. (2012). *Suicydologia*. Warszawa: Lexis Nexis.

Kławsiuć-Zduńczyk, A. (2014). Poradnictwo całożyciowe jako element wsparcia w edukacji dorosłych. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Maliszewski, T. (2012). Pomiędzy tradycjami a przyszłością edukacji dorosłych. *Edukacja Dorosłych*, 2, 43–57.

Młodożeniec, A. (2008). Ocena klinicznych czynników ryzyka samobójstwa. *Suicydologia*, 4, 20–28.

Mucha, M. (2021). Psychosocial effects of the COVID-19 pandemic in Polish society. *Social Context*, 9(2), 128–132. <https://doi.org/10.17951/ks.2021.9.2.128-132>

Stochmiątek, J. (2015). Kryzysy życiowe osób dorosłych: refleksje andragogiczne i edukacyjne. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Suchy, S. (2010). *Edukacja dorosłych pracowników i bezrobotnych*. Warszawa: Wydawnictwo Difin.

Piotr Nowak   Dobry moment na zakończenie

Amèry, J. (2007). O starzeniu się. Bunt i rezygnacja; Podnieść na siebie rękę. Dyskurs o dobrowolnej śmierci. Przeł. B. Baran. Warszawa: Czytelnik.

Baran, B. (2007). Przedmowa do wydania polskiego. W: J. Amèry, O starzeniu się. Bunt i rezygnacja; Podnieść na siebie rękę. Dyskurs o dobrowolnej śmierci. Przeł. B. Baran. Warszawa: Czytelnik.

Elzenberg, H. (1994). Kłopot z istnieniem. Aforyzmy w porządku czasu. Kraków: Znak.

Hostowiec, P. [J. Stempowski] (1961). *Eseje dla Kassandry*. Paryż: Instytut Literacki.

Kamiński, B. (1996). Śmierć na życzenie. *Życie Warszawy*, 11 X.

Kant, I. (1972). Krytyka praktycznego rozumu. Przeł. J. Gałęcki. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Nowak, P. (2016). Umieram, więc jestem. Fedon jako dialog polityczny. W: P. Nowak, Umieram, więc jestem. Warszawa: Fundacja Augusta hrabiego Cieszkowskiego.

Nowak, P. (2018). Przemoc i słowa. W kręgu filozofii politycznej Hannah Arendt. Warszawa: Fundacja Augusta hrabiego Cieszkowskiego.

Nowak, P. (2022). *After Jews: Essays on Political Theology, Shoah and the End of Man*. New York–London: Anthem Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2d6jispk>

Pan doktor proponuje śmierć. (2018). *Do Rzeczy*, 27 VIII–2 IX.

Platon. (1995). *Fedon*. Przeł. R. Legutko. Kraków: Znak.

Safranski, R. (2008). *Schopenhauer. Dzikie czasy filozofii. Biografia*. Przeł. M. Falkowski. Warszawa: Prószyński i S-ka.

Sandel, M.J. (2012). *Czego nie można kupić za pieniądze. Moralne granice rynku*. Przeł. A. Chromik, T. Sikora. Warszawa: Kurhaus Publishing.

Wolniewicz, B. (2003). *Perspektywy eutanazji*. W: B. Wolniewicz, *Filozofia i wartości*. T. 3 (s. 165–176). Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Wood, W. (2022). *Secularization as Cultural Annihilation: Notes on Piotr Nowak's After Jews*. *Kronos. Philosophical Journal*, 11, 192–215.